

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése
hová
lap azellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénzek és hír-
detések küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottan.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.

Nyilttíri cikkek
soronként 10 kért közöl-
tetnek.

Felelős szerkesztő: **Dr. Bocskor Béla,**
FŐMUNKATÁRSÁK: **Hochechild Lajos** Gyergyóban.

Kiadó- és laptulajdonos: **Györgyjakab Márton**
Molnár Ákos a központban. **Vitos Mózes** Alcsikon.

Rátiu Gyergyóban.

Az igazságszolgáltatás büntető keze végre lesújtott az oláh liga vezérei közé. E kéz nálunk bámulatosan türelmes, még a haza orgyilkosait is csak szeliden inti. Beszarábiában az oláhok temetői csendben vannak, mintha minden kunyhóban egy-egy sir volna. A muszka a szibériai ólombányákba huzroltatja az államfelforgatóit. Románia nem régiben örökös börtönbe vetette azokat, kik a törvény ellen támadtak. Németország császára nyíltan és érthetően oda kiáltotta a fészkelődők fülébe, hogy uti füvet köttet talpuk alá, ha az állam fennhatóságát nem tisztelik. Nálunk azonban csak a végső esetben kerülnek az összeesküvők a vádlottak padjára.

Az oláh liga vezérei ugyancsak rászolgáltak a börtönre, mely kéjtől ittasan öleli keblére ideáljait. Mert ugyanis tőle se lehet megtagadni, hogy ne legyenek ideáljai, s ezek nem a szürös rablók, kik a gazdagok pénzére leselkednek, hanem azok, kik a testvéri szeretet, a tisztesség, a becsületesség álarca alatt, a mikor csak szerét ejthetik, zsarolják a szegény népet s aztán eszközüil használják fel arra, hogy felforgassák vele a törvényes jogrendet, a közbékét s lánggra gyujtassák vele az országot.

Hisz-e azt valaki, hogy Rátiut az oláh testvéri szeretet, vagy a népboldogítás eszméje hevíti? Korántsem. Egy titkos hatalom bérencze ő, ennek érdekében dolgozik gazdag sápirt. Azt gondolja, ha felláztatja az oláhságot, rögtön bejön a muszka, Erdélyt megteszi oláh tartományyá, őt pedig helytartóvá. Az uralkodásának korszaka el is homályosítaná még a Mihály vajda és Básta György fosztogató, sanyargató korát is, mert Mihály vajdát és Bástát egy mozsárban jól

összetörve és összevegyítve, a vegytülék csakis egy Rátiut tudna kiadni.

Gyergyóban is eléggé ismeretes ez a Rátiu, járt itt nálunk is. Az olvasó bizonyára azt fogja kérdezni, hogy miért jött ide, a mi oláhaink közé? Talán azért, hogy a testvéri szeretet nemes erényét gyakorolja itt, vagy népboldogító eszméket hintsen itt szét? Mindent, csak ezt ne tessék gondolni. Elhozta őt ide az, a mi a varjút mérföldekre csalja, a koncz és semmi egyéb; mert ő az oláhokat sem nézi testvéreknek, hanem csitromoknak, melyeket ki kell facsarni; vagy csirkéknek, melyeket meg kell kopasztani.

Az oláhokat se zsidó, se örmény, se magyar nem zsarolja, hanem maga az u. n. oláh intelligencia, mint itt Gyergyóban Rátiu János ügyvéd, ennek segédje és kompániája bebizonyította.

Tudva levő dolog, hogy Gyergyóban a megye, a községek és egyesek nagy kiterjedésű havasain pásztorkodó oláhok telepedtek le, kik a birtokosok jóvoltából ott nemcsak megmaradhettek, hanem nagyon jó existenciát teremthettek maguknak. Lakást építhettek, szabad fázásban részesültek, szabadon legeltethették barmaikat; házaik mellé kertet, kaszálót, szántóföldet foglalhattak; s így népes telepek, sőt egész községek keletkeztek a határszélen. Rátiu biztosan bortalítzte volna el őket, ha az ő birtokán kísérlették volna meg a letelepülést, a székelyek azonban szeretettel bántak velük s így voltak mindaddig, míg az u. n. „Rátiu-járás“, mely rájuk nézve felért egy tatárjárással, tönkre nem tette őket.

Röviden elmondjuk, mikor és mi volt ez a Rátiu-járás? A telepítvényes oláhok 1871-ben meg akarták váltani a birtokosoktól lakóhelyük s földjeik tulajdonjogát és egyezkedésbe bocsátkoztak. Ehhez ügyvéd

is kellett. Egy-két oláh pap és u. n. intelligens oláh atyafi, kiknek a neveit Gyergyóban még a verebek is csiripelik, azért felesleges is megnevezni, ezek azon tanakodtak, hogy az oláhoknak ügyes-bajos dolgait miképp fordítsák saját hasznukra. Ki-kiültették magukat ügyvéd keresésére. Egy gyergyószentmiklósi ügyvéddel akartak szövetkezni olyan formán, hogy az ügyvédi díj címén törvényen kívül felveendő összeget megfelezzik. Azonban a becsületes ügyvédhez ilyen szennyes spekuláció nem fért s visszautasította az ajánlatot. S a kit a népszarolók nem kaptak a magyar ügyvédek közt, megtalálták azt az oláh ügyvédek közt Rátiuban.

Rátiu nesztét vevén a zsiros koncznak, önként bejött Gyergyóba s mindenki tisztán láthatta, hogy szövetségbe lépett a fentebbi oláh atyafiakkal. Bejárta a falukat s mindenütt úgy mutatta be magát, hogy ő „tata seracului“ vagyis a szegények atyja. Rátiu szövetséges társainak sikerült íranta a népben feltétlen bizalmat kelteni, a mit ő alaposan ki is zsákmányolt. Az ügy több évig eltartott s Rátiu minden évben bejött s a mit ügyvédi díj címén összeszedtek a társak az oláhtól, annak felét a kompánistáknak adta, felét pedig zsebre vágva, elment; a ki pénzt nem tudott adni, annak a marháját kunyorálták ki s így Rátiu marhát is hajtott el. Távolléte alatt kártyás és iszákos segédje örködött az oláhok felett, ki mint a karvaly az apró madarakra, úgy leselkedett a bárgyu testvérekre s a mit ezek tejből, tojásból, marhából a vásárokon árultak, abból furfangos módon ügyvédi díj címén kitakarította őket.

Rátiu e ritka sajátságán kívül ismertessé lett még határtalan ambíciója is ügyvédi gyengesége és tunyasága által is. Sak-

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

Hogy tetszik lenni?

(Potpurri.)

Székelyhid, május 18.

A fenti kérdést a kiadó ur intézte hozzám egy héttel ezelőtt 2 héttel Csik-Szeredából való elutazásom után.

Én erre írhattam volna lakonice: Köszönöm kérdését, jól lát maga is hogy van?!

Ezzel tisztességesen megfelelttem volna egy szikulus embernek, de nem a kiadó urnak!

Mert hát tetszik tudni a kiadó urak nyelvén többet jelent az a kérdés: „hogyan tetszik lenni“, mint egy más halandó embernél. Jelenti pedig azt: „hogyan tessék már írni a lapba valamit!“

Egy jó barátommal voltam egyszer két hónapig egy kis steyer fürdőn barátom idegbajos volt, különben pedig hírlapíró; pihenni, üdülni jött a fürdőre, még tollat sem hozott magával, lapot se vett a kezébe, végtelen kényelemnek adta át a redakcióban dugóhúzóra esavarodott idegeit s boldog volt 2 hétig. És mi együtt ültünk egy nagy plató árnyában, én az esteli lámpionos menet rendezésén törtem a fejem, ő — homok-kigyókat rajzolt a porondos uton s nem törte a fejét semmin!

Egyszerre pillantottuk meg a gráci gyalogpostát, én sietve rohantam elé, ő nem várt senkitől levelet s meg se mozdult; ő kapott levelet, nem én. Mosolyogva nyújtá át barátom a nyomdafesték

illatu levélkét, melyben csak annyi állott: „Hogy tetszik lenni?“ X. kiadó.

Ideges barátom magyarázta meg a kedves kiadó ur szíves tudakozódásának fenti mélyebb értelmét s nyomban neki is ült egy „fürdői levél“ megírásának.

Bocsásson meg a kedves kiadó ur s önök nyájas olvasók, hogy én nem vagyok fürdőn, hanem szőlőben, s így nem írhatok fürdő-levelet, csak „szőlő levelet!“ De hát az én jó anyám olyan jól készíti a szőlő levelet megtöltve főzeléknek, hogy felér bármilyen első osztályú töltött káposztával, s mint-hogy én az ő fia vagyok, tehát magam is belekötörködöm a szőlő levél nem ugyan főzelék készítésébe, s hogy nagyon savanyu ne legyen mindjárt el is kezdem a Gyula barátom sült kappanján!

Kezdhethem ugyan az Elek bátyám buesu toasztján is, melyet Liviusz barátom kedves asztalánál buesu estémén mondott, de akkor már nagyon is megfűszerezném a „szőlő levelet“ édes ízű kedves emlékekkel, s nem érkeznék el a nagyerdei Gyula-féle sült kappanhoz talán soha!

Pedig kitünő volt ám az ott a Csik- és Udvarhelymege határköve alatt! „Buesu kappan“ — mondá Gyula — az egyik ezombot magasan feltartva, én pedig egy disz szárnya tövével Csik felé intettem... Isten hozzádot jelezve... 2 hónapra!

Kezdhethem e sorokat a predeal-budapesti gyorsvonat étkező kocsiából, hol két világító tüzgolyó szórta reám egy kis asztal mellől az olasz égélj tropikus melegét, s izzóvá, forróvá tette azo-

kat a „Homokszemeket“, melyre én hűségesen s angol hideg vérrrel ezimezgettem nagyváradi és budapesti ismerőseim nevére az „Előfizetési felhívást“, Elkezdhetném ott is, hogy a M. Á. V. igazgatóságának vagon spóroló jeles szisztemájánál fogva 9-en ültünk Segesvártól Budapestig egy nyolcz személyre szóló fülkében, a 9-ik lény, az az én ölemben ült, illetve sirt, igen sirt, mert most jött a foga a piczikének, mint ő nagysága a „bugaczi török csacsihoz“ címzett vegyes kereskedés tulajdonosnője mondani méltóztatott; aztán kezdhethem ott is, hogy Pesten nagy innepeltetésnek voltam élő tárgya; a Central — régi fiatalságom hervadt virágainak hajdan viruló tanyája (Hazafi Veraitól), diszt öltött megérkezésemre, az ajtó előtt két régi hordárom állt diszorséget, s tiszteletteljesen — félszemmel a zsebem lapos, vagy nem lapos voltát kutatva — szalutáltak; a mint átléptem a küszöböt és még le sem küzdhettem az édes kávéházi levegő okozta kábultságot, s alaposan meg sem vizsgálhattam a szemben lévő óriási fali tükkörben, hogy vajjon eléggé comilfo öltöztem, vagy pedig csakugyan meglátszik-e rajtam Jakab szabó művészies ollója, tüstént ott állt előttem Ő a hatalmas alak: Guszti! Üdvözölj beszéd helyett 45°-nyi szög alatt hajolt meg háromszor; aztán odakiáltotta a piccolónak: „egy csésze habot!“ Kezembe nyomott egy doboz finánczmentes öngyártmányú „Egyptomit“ s azzal napi rendre tétve feletem, elrohant egy harsány „fizetni“ szóra.

Lassan haladtam a billiárd-termeken keresztül a dákok tiszteletteljes hajlongásai között a kaszáig, hol a Kasszir-frájla régi ismerősökre és vidéki passa-

kozással töltötte majdnem minden idejét és ebben is oly gyenge talentumot árult el, hogy valóban a neveltség tárgya volt. Mindenki azt mondta, hogy az ügyvédi tehetségek utolsó skáláján áll a szolgálataiért még is zsebre rakott 25—30 ezer frtot. Az oláhok a keze alatt teljesen elszegényedtek, adósságokba keveredtek úgy, hogy a „Rátiumjárásnak” még emléke is sir a közbeszédben. Csakis a birtokosok humánitásának köszönhetik az oláhok, hogy földönfutókká nem lettek. A csikszeredai törvényszék a zsarolás miatt vizsgálatot indított, de az érdekelt oláh korifeusok elvágta a vizsgálat szálait s így Rátium megmenekült.

Az agitátorok tehát nemcsak az államra, hanem saját testvéreikre is veszedelmesek, őket aljas czélokhoz vak eszköznek használják; azért szigorú büntetést kell rájuk mérni. A rákfénét izolálni testből. Tettekben van megbizonyítva, hogy a medvének kapocznán kell az orrára, nem pedig Erdély havasainak s völgyeinek szabad illata.

*

A gyergyószentmiklósi leányiskola érdeke.

Csikvármegye törvényhatóságához az alább szövegre közölt kérvény nyújtott be. Igen természetesen a kérvény sorsának eldöntése a legközelebb megtartandó közgyűlés feladatát képezi; azt megelőzőleg ezen ügy a közgyűlés tárgyait előkészítő állandó választmányának f. hó 19. és 20-án tartott ülésében forgott fenn s heves vita után a különben teljesen jogos és indokolt kérvénynek elutasítását javasolni az állandó választmány többsége elhatározta. Ez idő szerint csak a kérvényt ismeretjük lapunkban, hogy a törvényhatósági bizottság tagjai tájékozva legyenek a kérvényről, de fentartjuk jogunkat az ügyhöz hozzá szólani azon nem remélt esetre, ha a közgyűlés is elég merev volna a kérvényt elutasítani, a mit azonban nem tételezhetünk fel. Egyébiránt a kérvény következőleg szól:

Tekintetes Törvényhatóság! Megyénk nagy szülöttje, boldog emlékü Fogarasy Mihály erdélyi püspök, ez előtt 18 évvel, szülőhelyén — Gyergyó-Szentmiklóson — leánynevelést alapítván: soha eléggé meg nem hálálható jótéteményben részesítette, nemcsak Csikmegyét, hanem különösen Gyergyó vidékét: mert ezáltal lehetővé tette, a nem csekély intelligenciával bíró Gyergyó-Szentmiklósnak és vidékének az annyira fontos leánynevelés áldásaiban részesülhetni.

Hogy ezen intézet mennyiben felelt meg a

nagynevű alapító szándékának és magasztos feladatának, azt eléggé bizonyítja azon mindenki előtt ismeretes körülmény, hogy ma már több, mint 400 leány-gyermek nyer abban évenként oktatást; s hogy a vidéki, még oláh nemzetiségű községekben is, a szülők ide hozzák, magasabb kiképzetést és a magyar nyelv elsajátítását igénylő gyermekeiket. — Minthogy azonban a nagy alapító csak négy „Irgalmas nővér” ellátásáról gondoskodott s ezek fölül is úgy intézkedett, hogy az alsó népiszkolában a szegényebb sorsu székely nép gyermekeit tanítsák, az iskola csak úgy felelhet meg a magasabb igényeket kielégítő leánynevelés feladatának, hogy a szülőknek az alapító-levéiben kikötött olyan tandíjt kellett fizetniük, melynek jövedelméből a több tanerőt igénylő intézet magát fenntarthassa. Ezen áldozatot a szülők nem csak nagy készséggel hozták meg, hanem 1891-ben a felsőbb iskolai hatóságtól azt kérelmezték, hogy az elemi iskola és növelde felső osztályainak polgári leányiskolává leendő átalakítása engedélyeztessék.

Következő évben, midőn már az iskolaszék és községi képviselőtestület is teljesen meggyőződött a polg. leányiskola szükségéről; jól megindokolt együttes feltolyamodással, a Nagyméltóságú vallás-és közoktatásügyi Miniszter ur Ö. Exczellenziájától, a már egy év óta sikeresen működő polgári leányiskola nyilvánossági jogát kérelmezte; mit a Miniszter Ö. nagyméltósága, Püspök Urunk Ö. Exczellenziájához intézett 1892. év szeptember hó 3-án 31344. szám alatt kelt nagybecsű leiratában engedélyezett; kifejezést adván annak is, hogy a felterjesztett okmányokból meggyőződött arról, miszerint a szóban levő átalakítás megfelel a szükségleteknek és az ottani lakosság kívánalmainak, valamint arról is, hogy az alapító-levéli az átalakítást ki nem zárja, s magának Csikmegye kir. tanfelügyelőjének jelentéséből is tudomást szerzett arról, hogy a bemutatott tanítási eredmény megfelelő.

Tekintetes Törvényhatóság!

Már az eddig felhozottakból s nevezetesen a múlt 1893. évi értesítőből szintén meggyőződhetik arról, hogy a szóban levő iskola mily nagy szükséglete a gyergyói szülőknek s mily nagy sok esetben erejüket meghaladó — áldozatot hoznak érte; s a hivatásuk magaslatán álló tanító nővéreknek mily nagy nehézségekkel járhat egy felsőbb iskolát csupán tandíjből — mely oly bizonytalanul szokott befolyjni — fenntartani.

Ne vegye tehát a t. Törvényhatóság szerénytelenségnek, ha folyó évi február hó 14-én tartott iskolaszéki gyűlésünkben, arra határoztuk el magunkat, hogy: tekintettel Gyergyó vidékének nagy számban levő oly intelligens szülőire, kik leánygyermeküket felsőbb kiképzetetésben akarják ré-

szesíteni; tekintettel arra, hogy vasut hiányában ev vagyunk zárva a nagy világtól s gyermeinket csak igen nagy áldozattal taníthatjuk a tőlünk távol lévő felsőbb leányiskolákban; tekintettel arra, hogy Csik-Szereda is tőlünk 56 kilométernyire fekszik s a leánynevelésre nézve ép oly költséges, mint bármely más nagy város; tekintettel arra, hogy vidékünkön igen kevesen találhatnak oly jó módokat, kik bár Szeredába is elküldhetnék gyermekeiket s így meg vannak fosztva a lehetőségtől is, hogy leánygyermeküknek valamely kinálkozó életpályát nyújthassanak; tekintettel arra, hogy a gyergyószentmiklósi leányiskola megyénkben szép köznevelődési és magyar nemzeti missziót teljesít;

tekintettel mindezekre, kérelmezünk a tekintetes Törvényhatósághoz, hogy:

Kegyeskedjék a megyei nevelési alaptól, melyből annyi jó intézmény gyámolítatik: a fennevezett polg. leányiskolának is bizonyos évi segílyt nyújtani s ez által minket képesekké tenni, hogy a ránk nézve oly életkérdéssé vált iskolát — a magunk részéről továbbra is meghozandó áldozataink mellett — fenntarthassuk.

Midőn bizalommal kérünk, reméljük, hogy nem csalatkozunk, lévén a Tekintetes Törvényhatóságnak Gyergyó-Szentmiklóson, 1894. márczius.

leghivebb megyei alattvalói

Ferenczi Károly, iskolaszéki elnök, Todor Antal, az egyház- és iskolatanács jegyzője. Márton János, Madaras Albert, Bereczk Sándor, Csörgő Venczel, Benedek György, Kedves Tamás, Simon Balázs, Csörgő Ferencz, Kari Károly, Köllő Károly, Nagy Tamás, Márton Ferencz, Orel Máté, ügyvéd, Jánosi György, Madaras Péter, Ferenczi György, Szász Ignác, Gál Mihály, Hozó Pál, egyház- és iskolaszéki tanácsosok.

= Mindazon t. előfizetőinket, kik a lapot ez ideig járatták, de előfizetéseiket még be nem küldötték, felszólítjuk, hogy ennek beküldését postafordultával eszközölni sziveskedjenek, annyival is inkább, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjen. Az előfizetési pénzek legcél- szerűbben postautalványon a lap kiadóhivatalába intézendők.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Adakozás a madéfalvi emlék-alap javára.

A fentebbi célra a napokban a következő adományokat vette kiadóhivatalunk: A l d o b o l y b ó l L á z á r Mihály urtól a 820. számú gyűjtőben 5 forintot. Ez iven adakoztak: Lázár Mihály 2 forintot, kis leánya 27 krt. Nagy Lajos, Boda Dénes, Magyarai Pál és Kovács Áron 20—20 krt. Mód Juli, Dankó Károly, Gáspár Albertné, Plugor János, Pap Pál, Leopold József, Fülöp Károly, Ferencz Árpád, Bagarus András, Szakács Bálint, Benedek István, Orbán Ferencz és Nagy Áron 10—10 krt. Bőjte András 8 krt, Kovács József, Kovács Károly, Szotyori Mihály, György József Ferencziné, ifj. Bacsoni Mihály, Bacsoni Pál, Fülöp Bálint, Szücs Mihály, Bedő Ferencz és Kovács Péter 5—5 krt. — G ó g á n - V á r a l j á r ó l: id. G á l József urtól a 828. számú gyűjtőben 10 frtot. Ezen összeghez járultak: id. Gál József 3 frttal, Gál Józsefné szül. Konecz Róza és ifj. Gál József 2—2 frttal, ifj. Gál Józsefné 1 frt 50 krral, Gál Sándor, Gál László és legifj. Gál József 50—50 krral. Jelen számunkban ki van mutatva 15 frt — kr. Az eddigi gyűjtés összege . 1884 frt 84 kr. Fűösszeg . 1899 frt 84 kr.

Azaz: Egyezernyolczszázkilczvenkilcz forint és 84 krajczár.

Fogadják a nemes szívü adakozók a szent ügy nevében leghálásabb köszönetünk.

— Évzáró vizsgák A helybeli államilag segélyezett gazdasági irányu felsőnépiszkolában az évzáró vizsgák f. évi június hó 16-án fognak megtartatni a következő sorrendben: délelőt 7 órától 12-ig az első és második osztály vizsgája minden tantárgyból, délután 2 órától 5-ig a harmadik osztály vizsgája minden tárgyból, 5-től 7-ig pedig ének és tornavizsga. A vizsgák nyilvánosak lévén a szülők, gyámok, tanügybarátok és más érdeklődők azokra ezen uton is meghívotnak.

— Meghívó. A madéfalvi emlék-alapot kezelő szűkebbkörű bizottság folyó évi június hó 3. napján délután 2 órától kezdődőleg Csik-Szeredában,

székra pazarolni szokott istennői mosolylyal fogadott s azt kérdezte: „hogy van?” (mert nem már: hogy tetszik lenni?) Nem ismert. — de az mindegy Budapesten!

Mikor a kávéház végére jutottam, felnyílt előttem a régi szepáré kis ajtója, ismerős hangok ütöttek meg fületem. Ah! a „gyerekek!” esodálattos! mind itt vannak s tiszteletre frakkban, klakkban, lakkban konyakoznak, a másik asztalnál meg „nemzeti esendest” játszanak. Meg sem ütöttek, mikor beléptem, mintha én is a „Kis Kaczer” tegnapi sóaréjáról jöttem volna, mint ők! A Kuli jegyezte meg csak rólam sipító hangján „Ni az Ácsinak, hogy megnőtt a hasa!”

Ha mindezeket akarnám kezdeni, akkor azt is el kellene mondanom, hogy a „jó fiuk” mire a piccoló behozta tejes kávémat, már huszan irtak alá a „Homokszemekre”, 100—100 példányt rendelve meg... de „koronák” nélkül, fent hagyva a koronás gyűjtéseket Tóni barátomnak, a ki egymaga többet gyűjt a „Homokszemekre”, mint Árpád, Andor, Gábor, Károly etc. együttvéve. Ám lássa!

Mindezek elhallgatásával, megkezdem a szülő levelet ott, mikor az öreg Kelemen bácsi — a mi régi vinczellérünk — azt kérdezte tőlem „hogy tetszik lenni?” Két éve nem látott már a jó öreg s hazajöveletem hírére nagy takarításhoz fogott a szülőben; a széles, szilvafükkal kerített nagy utat szépen felhusta ujonnan, régi tanuló helyemet a nagy diófa alatt friss gyeppel ültette be, a villa verendájára pedig kitette a régi nád divánt — ebéd utáni pihenőre — mindent eligazított, elrendezett úgy, mint régen volt, mikor a gimnáziumból vakációra hazajöttem; nem változott semmi itt, minden a régi,

kivéve azt, hogy az öreg Kelemennek erősen megszükkült a fejebujja, aztán meg egy kicsit lassabb lett a járása-kelése, s most már a kapát Bálint koma vette ki a kezéből, ki új vinczelléri állásában jobban hegyezi a bajuszát, mint a biharmegyei főispán huszárja.

Az a fekete rigó fészek most is ott van a nagy körte fán, az utszéli akáczoshól hajnalhasadtól késő éjjelig szól, esattog a fülemile, a eseresznye és meggyfák ágain ott keezezeg a fakopács, mintha hópelyhekkel lennének borítva az alma, a barack és birsalma fák, teljes díszükben virágoznak, a sötét vadgesztenye fák zöld lombjai közül ki-ki fehérlik a kis villa fehérre meszelt falaival, előtte a rózsalugas teljes díszben kinyitott pünköstre, fent a hegyen kiszáradt tókék ijjesztő rém alakjai helyett friss hajtásu ripáriák sugár indái kapaszkodnak fel a karóra, egy-egy új oltás már termést is hozott, áldást a filoxera rettentő csapása után!

Nem idegfeszítő, a szemnek nem rendkívüli, nem mondható fenségesnek e kép, hanem esendes, szelíd, összpompájában kevésbé magyszerű, részleteiben is kedves kép, s egy bővös varázslattal bír, mert: otthon.

Ha mindezekhez hozzá veszem még a nagy gyümölcsös lábánál esendesen hömpölygő „Ér-t” szeszélyes kanyarulatával, nagy messzeségben elterülő nádasával, ezer meg ezer vízi madarával, az Ér partjain elrobogó szilágysági vasutat, s mindezt egy esendes holdvilágos estén szülő munkások elhaló vig dalának akkordjai mellett a messzeségből kékülő erdélyi kegyek sötét alakjait kutatva — tekintem — akkor nem válaszolhatok csakugyan egyebet arra a kérdésre „hogy tetszik lenni”, mint: Köszönöm jól, hát magok is? *Melnár Akos.*

a Romfeld-féle nagy teremben gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Részletes számadás. 2. Elnöki előterjesztések a felállítandó emlékre vonatkozólag. 3. Indítványok. A fent nevezett bizottság t. tagjait az ülésre ezen uton is tisztelettel meghívjuk. Csik-Szereda, 1894. május hó 27-én. Benedek István, elnök. Lakatos Mihály titkár.

— **A csiki vasutak ügye.** Fővárosi lapokból tudjuk, hogy Lukács Béla kereskedelmi miniszter a székely vasutak finanszírozási műveletét befejezte annyiban, hogy a Magyar hitelbank, az első hazai takarékpénztár és a magyar pénzváltó és leszámítoló bank (jogi tanácsosa dr. Györfly Gyula orsz. képvis.) részvénytársaságokkal a szerződést tényleg megkötötte. Az eddigi megállapodások szerint a szászrégen-gyergyószentmiklós-csikszeredasepsiszentgyörgy-székelyudvarhely-marosnyir-gyimesi vonalak kiépítése közel 25 millió forintba kerülne. Minthogy a kereskedelmi miniszter e kérdést a vicinális vasutakról szóló törvény korlátai közt lebonyolítani nem tudja, erre nézve a törvényhozás külön felhatalmazása szükséges. Csik-megye annak idején 700,000 frtot ajánlott volt meg, de ezen összegben egy olyan 17000 frtos tétel is szerepel, melynek alapja nem lévén, igen nehezen realizálható. A megyei vasuti bizottság e tárgyban ma tanácskozást tartott a vármegyeházában s beható eszmecsere után azon megállapodásra jutott, hogy az alispáni indítvány értelmében teljes őszinteséggel feltárja helyzetet a magas kormány előtt s kérni fogja, hogy a hiányzó összeg fedezésére nyújtson módot a vármegyének. Felmerült még az a kérdés, hogy hol lesz a gyergyószentmiklós-sepsiszentgyörgy és a gyimesi vonalak csatlakozási pontja, melyre nézve általános óhajként kifejezte a bizottság, hogy igen kívánatos volna, hogy az ne Csik-Szent-Domokoson, hanem Szeredában legyen. Azonban, mivel ez irányban határozott adat még nincs, a bizottság e felett nem is határozott.

— **„Csikmegyei Füzetek“.** A Vitos Mózes szerkesztésében és Györgyjakab Márton kiadásában ily czímen megjelenő folyóirat első száma díszes és minden igényt kielégítő kiállításban jövő hó 1-én küldetik meg az előfizetőknek. A folyóirat előfizetési ára egész évre 2 frt 40 kr. Egyes szám ára 25 kr. Előfizetéseket elfogad Györgyjakab Márton könyvkiadó hivatala Csik-Szeredában és minden hazai könyvtárban.

— **Időjárás.** A lefolyt május hónapban a mezei termelvényekre és kerti veteményekre olyan kedvező időjárás uralkodott, melyre a tapasztalt mezőgazdák is régóta nem emlékeznek. Melegség, eső, napfény és nedvesség jótékonyan váltakoztak egymással minden növény gyors fejlődésnek indult. A múlt őszi uralgott szárazság és kedvezőtlen időjárás miatt rosszul és gyéren kelt őszi vetés megerősödött, felbokrosodott, a tavasziak igen szépen mutatkoznak, a gyümölcsfák dus szüretet, a takarmányfélék gazdag kaszálást ígérnek s ha a jó Isten csapástól és veszedelemtől továbbra is megóvjá a természetet, áldásdus esztendővel állunk szemben. Még csak annyit jegyzünk meg, hogy az idén Szervác, Pongrácz és Bonifác, továbbá hűségesség Orbán, az ugynevezett fagyos szentek is jól viselték magukat s a szántóvető embereknek semmi bánatot sem okoztak.

— **Ürnapja.** A katolikus világ e legnagyobb ünnepét városunk közönsége is igaz keresztényekhez illő buzgósággal és tőlünk kitelhető fényvel ünnepelt meg. A boros és esővel fenyegető idő dacára is nagy számu közönség — kik között a helybeli iskolák növendékei és tanítói is jelen voltak — gyülekezett össze a helybeli róm. kath. templomba, honnan a körmenet fél tíz órákor indult ki. A csinosan feldíszített oltároknál a szokásos szertartást, valamint a körmenet után a szent misét László János helybeli segédlelkész szolgáltatta. Általában majdnem mindenkinek feltűnt, hogy a helyben állomásozó honvédtársaság diszszáda, mely az ünnepély fényét nagyban szokta emelni, ezen alkalommal nem vonult ki.

— **A gimnázisták májálisa.** A csiksomlyói főgimnázium ifjúsága szokásos tavaszi mulatságát f. hó 23-án tartotta meg. A májális eredetileg a „Suta Fenyő“-be volt tervezve, azonban a rossz idő miatt az internatus helyiségeiben tartatott meg. Ezen körülmény lehet, hogy némelyeket a részvételben megakadályozott, de a tanuló ifjúság jókedvét nem tudta elvenni. Ez a délutáni órákban olyan vehemens erővel tört ki, hogy a rendcs körülmények között komor és csendes épület — habár csak rövid időre is — az öröm és mulatság zajos tanyájává változott. A nagy számu közönség kisebb társaságokra oszolva a rendelkezésre bocsátott

szobákban helyezkedett el, a tánczkedvelő fiatal-ság pedig az internatus nagy termében járta a tánczot olyan hévvel és tüzzel, mintha a „Suta Fenyő“ legkisebb helyén lettek volna. A szép és kedélyes mulatság a késő éjjeli órákig tartott.

— **Fürdő-megnyitás.** A városunk szomszédságában fekvő csik szögödi fürdőt, mely — a mint már lapunkban is többször említve volt — az új tulajdonos kezében valóban nagy és kiválóan előnyös változáson ment át, folyó évi június hó 3-án délután fogják ünnepélyesen megnyitni. Ezen alkalomra izletes ételkről, élvezhető italokról, jó zenéről és a megjelenő közönség igényeinek teljes kielégítéséről a legnagyobb körültekintéssel gondoskodva lesz. A megnyitási ünnepélyt, mely kedélyes táncmulatsággal lesz egybekötve, ajánljuk városunk és a közel vidék közönségének figyelmébe és pártfogásába.

— **Adókövetés.** A harmadik osztályu kereseti adót kivető bizottság azon egyénekre nézve, kik múlt ciklusban történt adókövetés után nyitottak üzletet, vagy fogtak valamely iparág üzéséhez, itt városunkban folyó hó 28-án dr. Boeckor Béla elnöksége és Hosszu Emil pénzügyigazgatósági fogalmazó előadása mellett megkezdte működését.

— **Esküvő.** Ifj. Portik Lajos, gyergyócsomafalvi földbirtokos f. hó 27-én tartotta esküvőjét a szép és kedves Köllő Reginával, Köllő Ignác gyergyószentmiklói kir. aljárásbíró nővérel. Sok szerencsét a szép frigyhez!

— **Rabló világ az olahhatáron.** A piatrai börtönből elszökött 13 rabló közül a romániai rendőrség 7-et elfogott; 6-nak azonban sikerült a határszálen hozzáférhetetlen barlangokban elrejtőzni. 500 gyalog és lovas román katona keresi őket; magukkal ágyukat is visznek, hogy ágyugolyókkal hajtsák ki a rablókat sziklás buvóhelyükről. Rablásukról több rémhír kering Gyergyóban, hogy a békási postát kirabolták, a postamestert megfojtották, hogy másokat is megtámadtak; azonban e hírek nem igazak; mert a rablók nem tudtak átjönni a határon.

— **Az ipartestület tagjainak figyelmébe.** A csikszeredai ipartestület azon helybeli és vidéki tagjai, kik a múlt évekről tagsági díjjal vagy kamattal hátralekban vannak, felhivatnak, hogy hátralekkaikat a jövő hó közepéig annál inkább befizetni sziveskedjenek, mert ezen időn túl a hátralek közgazgatási, illetőleg bírói uton fognak felhajtani.

— **A csikmegyei egyet. hallgatók kolozsvári része** a folyó évi aprilis hó 8-án tartott értekezéssel alkalmával a szokásos nyári mulatság rendezését kezdeményezte. Megállapodás szerint az estély Csik-Szeredában június hó 7-én fog megtartatni s a rendező bizottság élén a választott tisztikarral, nagy apparátussal fogott hozzá az általánosan jó hírnevű örvendő mulatság minél sikeresebb rendezéséhez.

— **Véletlen szerencsétlenség.** Szentés Ferencz csikmadéfalvi lakos szekerét deszkával megterhelve a kilátásba levő jó nyereség reményében vigan indult lakó helyéről Székely-Udvarhely felé, nem is gyanítva, hogy övét és szülőföldjét soha viszont nem látja. Lovai ugyanis a „Cseretető“-n valamitől megijedtek és megbokrosodtak s vad futásnak indultak. Szentés a veszedelem láttára a szekérről leugrott, de oly szerencsétlenül, hogy lábai a gyeplőbe akadtak, minek folytán el esett s a megterhelt szekér kerekei a jobb lábán és fején keresztül mentek. A szenvedett súlyos sérülések következtében néhány óra múlva meghalt.

— **Zilahy Gyula** a nemzeti színház nagy művésze többet magával, mind elsőrendű operai és nemzeti színházi tagokkal, a nyár elején Csik-Szeredán egy jótékonycélú művész estélyt rendez, esetleg Gyergyóban is, felhívjuk előre is az érdeklődést ez iránt.

— **A székelyudvarhelyi dalegylet,** mely a budapesti orsz. dalárnyepélyen a nemzeti zenedíjjal nyerte el s a napokban Fiumében lefolyt orsz. dalárversenyen 32 dalárda közül, a harmadik díjra, a kecskeméti nők által följajánlott díszes ezüst babékoszorura érdemesítte magát, folyó hó 19-én érkezett haza diadalutjából. Az erdélyi részek nagyobb állomásain is mindenütt lelkes óvációban részesültek a derék székely fiúk, kik dr. Vajda Emil jeles karnagyuk vezetése mellett, az erdélyi-részi dalárdák közül egymaguk lettek másodikban nyertessé. Székelyudvarhely város közönsége kitünő szíveséggel fogadta az országhírűvé vált dalárdát. A vonathoz óriási közönség vonult ki. Az egyes egyletek zászlójuk alatt jelentek meg. A városi első zenekar a vonat megérkezése alkalmával a Rákócziát játszá. A lelkesedés leirhatatlan volt. Solymossy városi tanácsos üdvözlő beszédet tartott, melyre Bedő Ferencz a dalegylet egyik érdemes alelnöke felelt lelkesen. A városban általános az öröm, hogy a páma ujjalag a székely zászlót érte. Csak nem fajult el még a székely vér, . .

— **A termelők figyelmébe.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara köztudomásra hozza, hogy az erdélyi részekben elhelyezett katonai csapatok részére az 1894—95. évekre szükséges kenyér, rózsa, zab, széna, szalma és tűzifa biztosítása iránt, kiadott előleges értesítés s a szükségletek táblázatos kimutatása a kamara irodájában megtekinthető.

— **Biztosítsunk.** A lapok naponként hírt adnak az ország különböző részein történő felbőszakadásokról és jégverésekről; midőn ezen tudósításokat olvassuk, mindig eszünkbe jut, hogy ilyen elemi csapásoknak minden vidék s így a miénk is nap nap után ki van téve s ha ehhez még hozzáveszszük az időjárás mostani jellegét, nagy valószínűséggel következtethetjük, hogy a meleg idők nagy viharokat fognak tenni. Ebből kifolyólag mezőgazdáinknak melegen ajánljuk, hogy feltettebb terményeiket idejekorán biztosítsák, azon csekély összeg, a melyet a termények biztosítása díjában fizetni kell, busásan ki van fizetve már azon nyugodtság által, hogy a gazda aggodalom nélkül várhatja a jövőt.

— **Szerk. üzenet.** F. Ö. urnak Borszék. Ajánlatát szívesen fogadjuk. A beküldött dolgotat átnézzük s legközelebről adni fogjuk. Kéressen fel minél többször.

KÖZGAZDASÁG és IPAR.

A trieszti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) f. é. május hó 10-én tartott 62-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1893. évi mérlegek.

A zárszámadási jelentéséből látjuk, hogy a társaság életbiztosítási díjtartaléka 1893. évi december hó 31-én 39.757,609 frt 91 kr-ra emelkedett, míg kár- és nyereség részesülési tartalékok czimén 1.060,020 frt 07 kr vezettetett új számlára elő. 1893. december 31-én az érvényben volt életbiztosítási tőke összegek 162.807,927 frt 73 kr-ra emelkedtek; az életbiztosítási ágban az év folyamán bevett díjak 6.715,576 frt 28 krt tettek.

A tűz- és szállítmány-biztosítási ágakban a díj- és illeték bevétel 10.388,780 frt 65 kr volt, mielő 2.729,196 frt 46 kr mint díjtartalék és 996,191 frt 01 kr mint kártartalék lett minden tehertől menten a jövő évre átvitelve. Az 1893. december hó 31-én érvényben volt biztosításokért a jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 29.399,787 forint 58 kr-ra emelkedett.

Károkkért az 1893-ik évben 9.302,328 frt 93 krt fizettek ki. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 262,401,706 frt 51 krnyi igen is tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártérítési összegből hazánkra 49.265,865 frt 80 kr esik, melyet a társaság 154,321 káresetben fizetett.

Az értékpapírok árfolyam ingadozása fedezetére alakított tartalék 1893. december 31-én 1.190.544 frt 33 krt tett ki, dacára annak, hogy a sorsolás alá eső és a névértékükön beváltható értékpapírok csakis névértékükön vétettek fel a mérlegbe, míg a nyereség tartalék alapszabályszerjű mérvében, a részvénytőke fele összegében, vagyis 2.625,000 frtban, az ingatlan tartalék 1.289,480 frt 92 krnyi összegben s végre a kétes követelések tartaléka 80,000 frtal fenntartott.

A társaság biztosíték alapjai az idei átutalások folytán 49.162,470 frt 81 krról 54.990,003 frt 34 kr-ra emelkedtek és következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések	8.747,260 frt 73 kr.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	3.909,510 " 96 "
3. Állampapírokra adott kölcsönök	36,170 " 92 "
4. Értékpapírok	34.450,046 " 52 "
5. Tárca-váltók	528,064 " 60 "
6. Folyó számlák (Adósok a hitelezők követeléseinek levonásával)	1.214,319 " 82 "
7. Készpénz az intézeteknél és bankoknál	2.429,629 " 79 "
8. A részvényeseknek biztosított adóslevelei	3.675,000 " — "
	O é. 54.990,003 frt 34 kr.

Ezekből több mint 15 millió magyar értékre esik.

Az elért 812,185 frt 13 krnyi tiszta nyeresémből a társaság osztalékkul részvényenkint 120 frtot arányban, vagyis 300 frankot fizet.

479. szám.

á. 1894.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium az 1894. évi ápril hó 26-án kelt 19.512. számú rendeletével a héjasfalva-gyimesi államut 123—124. km. szakaszán lévő 100. sz. hid újra építését 1054 frt 86 kr összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foganatosításának biztosítása céljából az 1894. évi június hó 9-ik

napjának d. e. 10 órájára a csikvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyzni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkát végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bányapénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkezők figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Kelt Csik-Szeredán, 1894. május 22-én.

Csikmegyei m. kir. építészeti hivatal.

Arankamentes Lóhere-mag nagyszemű 100 kilója 76 forint, 5, 25, 50 kilós zsákokban államilag ólomzárva. Répa-mag ugyanolyan árban. Alvinczen feladva utánvétellel, kapható: Gróf TELEKI ÁRVÉD drassói uradalmában, u. p. Koneza.

A Brassói Portland-Czement-Gyár Brassó (Erdély) ajánlja legkitűnőbb Portland-Czementjét felelősség mellett folyton egyenlő és teljesen megbízható minőségben bármely vasuti állomáshoz szállítva, a legolcsóbb árban. Csik-Szeredában kapható: ALBERT BALÁZS urnál.

ASSICURAZIONI GENERALI 1893. ÉVI MÉRLEGE.

Table with columns: BEVÉTEL, Nyeresség- és veszteség-számla az A mérleghez (1893), KIADÁS. Rows include: 1. Díjartalék a múlt évről, 2. Tartalék oly károknak, melyek 1892. 31-en még függőben voltak, 3. Díjak a törlesztés levonásával, 4. Visszatérített baleset károk, 5. Visszatérített baleset jutalékok, 6. Kötvényilletékek, 7. Tőke elhelyezések jövedelme, 8. Nyeresség különféle értékesítések folytán.

Nyeresség- és veszteség-számla a B mérleghez. — Életbiztosítási osztály (1893).

Table with columns: BEVÉTEL, Nyeresség- és veszteség-számla a B mérleghez. — Életbiztosítási osztály (1893), KIADÁS. Rows include: 1. Díjartalék a múlt évről, 2. Tartalék 1892. december 31-en függőben lévő károknak, 3. Díjlevétel, 4. Kötvénydíjak, 5. Díjartalék átadott viszontbiztosításokra, 6. Elhelyezett tőkek jövedelme, 7. Nyeresség különféle értékesítések folytán.

VAGYON. Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1893. december 31-én.

Table with columns: Folyó szám, A tétel neve, A, B, Összesen, Folyó szám, A tétel neve, A, B, Összesen. Rows include: 1. A részvényesek ad-ásvételei a tőke be nem fizetett részéről, 2. Ingatlan birtok, 3. Kamatozó jelzálogilag biztosított tőke-kölcsönök ingatlanokra, 4. Kölcsönök letéteményesül állam- és más értékpapírokra, 5. Váltók a társaságban, 6. Előlegek a jelzálogosztálynak (alapsz. l. ez. e) pont), 7. Penek folyó számlán különböző bankoknál és hitelintézeteknél, 8. Készpénz-készlet a triesti és velencei igazgatóságok penzarában, 9. Készpénz-készlet a triesti és velencei igazgatóságok penzarában, 10. Maradvány a viszontbiztosítók számlájából, 11. Maradvány az intézet fiókjának számlájából, 12. Maradvány az A mérleg folyó számlájából, 13. Maradvány a B mérleg folyó számlájából, 14. Adóssok különböző címek alatt, 15. Adóssok jelzálog kölcsönökre hátralevős kamatokkal, 16. Letétek kezesség és biztosíték gyanánt, 17. Letét Goldschmidt alapítvány, 18. Díjartalék átadott élet- viszontbiztosításokra, 19. Bónusz és vasszekrények a társaság összes hivatalaiban, cég-táblák, papír- és nyomtatvány az összes raktárakban, 20. Előlegesen jutalékok és szervezési költségek.

A cs. kir. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben: Besso M., Dr. Camillo Bozza, Báro Bruck Otto, Dr. Calabi R., Báro Morpurgo József, Segré V. A vezérigazgató Besso József. Magyarországi vezérigazgató, Budapest, Dorottya-utca 10. sz., az intézet házában. Bővebb zárszámadási jelentések az alanti ügynökségnél kaphatók. Ugyanott felvilágosítások a legnagyobb készséggel adhatnak és élet-, szállítvány- és üvegbiztosítások az Assicurazioni Generali, jégbiztosítások a Magyar jég- és viszontbiztosító részv. társaság és baleset elleni biztosítások az Első o. ált. baleset elleni biztosító-társaság számára a legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjak mellett, A csikszerep! ügynökség: Gózszy Árpád.

Nyomatott Csik-Szeredában 1894. a laptulajdonos és kiadó Györgyjakab Márton könyvnyomdájában.